

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 26. november 2018
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh.: Emil Thomas Hilligsoe
Thomsager
Sagsnr.: 2018-0030-1716
Dok.: 906121

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 102 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 29. oktober 2018. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Trine Bramsen (S).

Søren Pape Poulsen

Susanne Lehrer

Slotsholmsgade 10
1216 København K

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 102 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren redegøre for, hvilke muligheder der er for at hjælpe vidner til kriminalitet, som føler sig utrygge og på den baggrund har brug for hjælp og beskyttelse - også i de tilfælde hvor politiet skønner, at der ikke er umiddelbart fare for de pågældende vidner og deres familier?”

Svar:

1. Det er afgørende, at vi som samfund tager os bedst muligt af dem, som vidner i en straffesag. Vidner skal føle sig trygge, når de skal i retten og afgive forklaring.

Derfor præsenterede regeringen i november 2017 vidnepakken ”Tryghed for Vidner”, der indeholder 10 initiativer, der skal styrke trygheden for vidner.

Initiativerne handler blandt andet om at give vidner en bedre vejledning, at sikre en tidligere indsats i forhold til navne- og adressebeskyttelse for udsatte vidner og at øge brugen af videolink til vidneforklaringer i retten.

2. Jeg har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Rigspolitiet, der har oplyst følgende:

”Politiet råder over forskellige muligheder, som kan være med til at hjælpe vidner, der føler sig utrygge. Mere generelt kan det oplyses, at politiet i forbindelse med efterforskningen af konkrete strafbare forhold støtter og vejleder eventuelle utrygge vidner med henblik på at gøre vidnet mere trygt, herunder vil politiet i visse tilfælde oplyse vidnet om konkrete beskyttelsesforanstaltninger, som eventuelt kan være relevante at gøre brug af i den konkrete situation.

Som eksempel på konkrete muligheder for beskyttelse kan nævnes, at politiet i sager om grovere kriminalitet kan hemmeligholde et vidnes identitet under efterforskningen af en straffesag, hvis politiet vurderer, at der er risiko for, at vidnet kan blive udsat for repressalier eller andre ubehageligheder.

I visse tilfælde vil politiet også prioritere at følge utrygge vidner til og fra retten, ligesom politiet vil kunne være til stede under retsmøder, hvor et utrygt vidne skal afgive forklaring.

Politiet vil derudover i særlige tilfælde kunne udlevere en overfaldsalarm til et utrygt vidne, hvis politiet vurderer, at vidnet har

et konkret behov for en sådan beskyttelse. Overfaldalarmer udleveres typisk for en periode på tre måneder. Behovet for eventuel forlængelse af perioden beror ligeledes på en politifaglig vurdering.

Endelig kan politiet iværksætte visse tryghedsskabende tiltag, herunder patruljemæssige tilsyn af vidnets bopæl, arbejdsplads eller faste opholdssteder, hvis der vurderes at være et politifagligt behov herfor.”

Jeg har endvidere indhentet en udtalelse fra Rigsadvokaten, der har oplyst følgende:

”1. Retsplejeloven giver en række forskellige muligheder for at hjælpe utrygge vidner, der skal afgive forklaring i retten.

Regeringen fremlagde i november 2017 en vidnepakke, der skal sikre, at vidner i øget omfang kan føle sig trygge, når de afgiver forklaring i straffesager. Vidnepakken havde bl.a. til formål at sikre et tidligere fokus på muligheden for navne- og adressebeskyttelse, en forbedring af muligheden for at afgive forklaring via videolink, et øget fokus på at tiltalte, når det er relevant, skal forlade retssalen, mens et vidne afgiver forklaring, samt at tilhører altid nægtes adgang til retssalen, når det skønnes nødvendigt for at opnå en sandfærdig forklaring af et vidne eller en part. Vidnepakken er bl.a. gennemført i lov nr. 709 af 08/06/2018 om ændring af retsplejeloven (Øget beskyttelse af vidner).

2. Det kan om anvendelsen af de omtalte redskaber oplyses, at politiet eller anklagemyndigheden underretter domstolene, hvor der er behov for særlig hensyntagen i forbindelse med et vidnes møde i en straffesag. Retten bistår herefter vidnet i fornødent omfang. Det kan bl.a. være tilfældet i belastende sager, hvor et vidne må anses for særligt udsat eksempelvis som følge af sin alder eller risikoen for repressalier.

Politiet, anklagemyndigheden og retten søger ved en række praktiske foranstaltninger i et samarbejde at begrænse de ulemper, der kan være forbundet med afgivelse af forklaring for retten. Eksempelvis kan politiet eller anklagemyndigheden i særlige tilfælde aftale med retten, at en person står klar til at modtage vidnet, eller at vidnet kan vente i et særligt venteværelse i retten. Politiet eller anklagemyndigheden kan også sikre, at vidnet ikke unødvendigt konfronteres med tiltalte eller andre vidner, eller at politiet er tilstede i forbindelse med retsmødet.

Herudover skal rettens formand i forbindelse med offentlige retsmøder nægte bestemte personer eller grupper af personer adgang, hvis det skønnes nødvendigt for at opnå en sandfærdig forklaring fra et vidne. Det følger af retsplejelovens § 28 b, stk.

3. Retten skal forud for hovedforhandlingen træffe afgørelse om dette spørgsmål, hvis anklagemyndigheden, forsvareren eller et vidne beder om det, jf. retsplejelovens § 845, stk. 1, nr. 1.

Bestemmelsen i retsplejelovens § 856, stk. 1, giver mulighed for, at et vidne kan afgive forklaring, uden tiltalte er til stede, hvis der er særlige grunde til, at vidnet ellers ikke vil fremkomme med sin uforbeholdne forklaring i retssalen.

Hvis afgørende hensyn til vidnets sikkerhed taler for det, er der efter en helt konkret vurdering af sagen også mulighed for, at den tiltalte ikke får oplyst vidnets bopæl. Vidnets identitet kan helt undtagelsesvist hemmeligholdes i de særlige tilfælde, hvor afgørende hensyn til vidnets sikkerhed gør det påkrævet, og hvor det er uden betydning for tiltaltes forsvar. Ved afgørelsen af om vidnets bopæl eller identitet ikke skal oplyses for tiltalte, skal der foretages en samlet vurdering af sagens omstændigheder, herunder om vidnets forudgående tilknytning til tiltalte og oplysningerne om sagens karakter. Det følger af retsplejelovens § 856, stk. 2 og 3.

Hvis disse betingelser ikke er opfyldt, er der i stedet mulighed for at pålægge forsvareren ikke at videregive oplysninger til den tiltalte om eksempelvis indholdet af vidnets forklaring helt frem til tiltalte selv har afgivet forklaring under hovedforhandlingen. Betingelsen for et forsvarerpålæg er, at det er nødvendigt af hensyn til eksempelvis vidnets sikkerhed, jf. retsplejelovens § 729 a, stk. 4.

Der er også mulighed for, at et vidne kan afgive forklaring for retten via videolink, hvis særlige hensyn til vidnet taler for det, jf. retsplejelovens § 174, stk. 2. Ved denne vurdering, skal der lægges vægt på hensynet til vidnets tryghed for at undgå, at vidnet afholder sig fra at afgive en sandfærdig forklaring af frygt for repressalier.

Retten har derudover mulighed for i alvorligere sager at beskikke en bistandsadvokat for vidner, der samtidig er forurettede ved lovovertrædelsen, jf. retsplejelovens § 741 a. Bistandsadvokaten vil vejlede vidnet om retsplejelovens forskellige muligheder.

Hvis der ikke er beskicket en bistandsadvokat, vil anklagemyndigheden i stedet vejlede vidnet.”